

Handläggare
Susanna Nytell
Telefon: 08-508 150 29

Till
Skarpnäcks stadsdelsnämnd
2017-09-21

Riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg

Svar på remiss från kommunstyrelsen 105-1044/2017

Förvaltningens förslag till beslut

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutar följande:

1. Förvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Victoria Callenmark
Tf. stadsdelsdirektör

Lena Borgman
Avdelningschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet ”Riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg” till Skarpnäcks stadsdelsnämnd. Förslaget till nya riktlinjer innehåller tillägg, förändringar och förtydliganden på ett antal områden, bland annat gällande särskilt utsatta grupper, beställning av hemtjänst utifrån ramtid, mat och måltider samt EU/EES medborgare.

Förvaltningen ställer sig överlag positiv till förslaget till nya riktlinjer och till många av de tillägg och förtydliganden som görs i dem. Förvaltningen har dock vissa synpunkter på de nya riktlinjerna, bland annat när det gäller vilka insatser som kan beviljas till omsorgstagare inom hemtjänsten, enligt förslaget till nya riktlinjer. Förvaltningen anser även att tillägget i avsnittet ”Bedömningskriterier”, att avslag gällande vård- och omsorgsboenden ”ska fattas med restriktivitet” bör tas bort.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet ” Riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg” till Skarpnäcks stadsdelsnämnd för yttrande senast den 4 oktober 2017. Ärendet har remitterats till alla stadsdelsnämnder, äldrenämnden och socialnämnden samt till stadsledningskontoret, rådet för funktionshinderfrågor och Synskadades Riksförbund i Stockholms Stad.

Socialtjänstlagen är en ramlag som ger kommunerna möjlighet att utforma äldreomsorgen efter lokala förutsättningar och behov. Riktlinjer för handläggning av ärenden är ett komplement till lagstiftningen. Stadens gällande riktlinjer beslutades av kommunfullmäktige 2015-05-25. Eftersom det tillkommit nya föreskrifter och anvisningar som påverkar handläggningen av ärenden finns nu ett behov av att revidera dem. Äldreförvaltningen menar även att vissa delar av riktlinjerna måste förtydligas för att upprätthålla likställighetsprincipen i staden och att stärka rättssäkerheten för den enskilde. Det nya förslaget till riktlinjer har också anpassats efter beslutet om ramtid inom hemtjänsten.

Förslaget har tagits fram av äldreförvaltningen tillsammans med en arbetsgrupp med representanter från fem stadsdelsförvaltningar. Ärendet har gått på intern remiss till äldreomsorgschefer och beställarchefer i samtliga stadsdelsförvaltningar.

Ärendet

Riktlinjerna för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg syftar enligt äldreförvaltningen till att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling över staden, samt ge stöd och vägledning för biståndshandläggaren i de individuella behovsbedömningar som ska göras i varje enskilt fall.

De föreslagna riktlinjerna innehåller väsentliga tillägg eller förändringar främst inom följande områden:

Handläggning och dokumentation

I avsnittet har ett tillägg gjorts som förtydligar att biståndshandläggaren ska göra individuella bedömningar i varje enskilt fall för att kunna tillförsäkra den enskildes skäliga levnadsnivå.

Särskilt utsatta grupper

I förslaget till nya riktlinjer finns ett stycke som anger ramar för hur handläggaren ska arbeta med särskilt utsatta grupper, t.ex. äldre som utsätts för hot och våld, äldre personer med eller utan

missbruksproblematik som lever i hemlöshet samt äldre personer som inte behärskar svenska språket eller som är syn, hörsel- eller talskadade.

Företrädare för den enskilde

Stycket har kompletterats med en text om den enskildes rätt att anlita ombud vid kontakt med myndigheter. Stycket anger också hur en fullmakt som upprättats mellan den enskilde och dennes företrädare ska inhämtas och dokumenteras, samt information om en ny lag om framtidsfullmakter som trädde i kraft den 1 juli 2017.

Beställning av hemtjänst

Är ett nytt stycke som anger hur beställningen av hemtjänst ska formuleras utifrån ramtid, vilket innebär att utformningen av de beviljade insatserna, samt när och hur dessa ska utföras, överläts till den enskilde och utföraren att komma överens om i genomförandeplanen. Beställningen ska dock innehålla en ramtid med vilka insatser som har beviljats utan att varje insats preciseras på detaljnivå.

Anställda anhörigvårdare

Från och med 1 januari 2017 tillämpar staden inte längre möjligheten att anställa anhöriga annat än vid synnerliga skäl. I riktlinjerna anges de kriterier som ska vara uppfyllda för att en sådan anställning ska vara aktuell. Vidare beskrivs också beslutsprocessen vid handläggning av dessa ärenden.

Mat och måltider

Avsnittet har förtydligats, bland annat gällande vikten av att bedöma de individuella behoven, att nattfastan inte ska överstiga 11 timmar samt att den enskilde kan av olika skäl även behöva sällskap vid måltiden, vilket i så fall ska beviljas om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt.

Bistånd för egenvård

Stycket har förtydligats med att egenvård är en hälso- och sjukvårdsåtgärd som legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal bedömt att en person själv kan utföra, och därmed ansöka om bistånd för.

Daglig verksamhet efter pension

Förtydligande om att normal pensionsålder anses kunna uppgå till 67 år istället för 65 år vilket kan påverka möjligheten att få ha kvar insatsen daglig verksamhet.

KBF – bostadsbidrag för personer med funktionsnedsättning

Stycket har förstärkts och uppdaterats utifrån att socialförvaltningen tagit fram nya tillämpningsanvisningar för kommunalt bostadsbidrag för personer med funktionsnedsättning.

Daglig sysselsättning efter pensionsålder

Personer med psykiska funktionsnedsättningar ska kunna ha kvar möjligheten till sysselsättning i de fall det fyller ett viktigt behov även om den enskilde uppnått pensionsålder. Den normala pensionsåldern uppgår även i dessa fall till 67 år istället för 65 år.

Information om ett tryggt och anpassat boende

Nytt stycke som anger att personer som är över 65 år och är i behov av insatser samtidigt ska ges möjlighet att få information om hur de kan anpassa sitt boende i syfte att skapa trygghet i sin bostad. Därför ska biståndshandläggare i ett tidigt skede informera den enskilde om olika alternativ som kan bidra till ökad trygghet för den enskilde.

Icke biståndsbedömda insatser

Nytt stycke som beskriver de icke biståndsbedömda insatser som staden erbjuder alla över 65 år; syn- och hörselkonsulent, vaktmästarservice samt öppna mötesplatser/träffpunkter till äldre.

Folkbokföringskommunen

Nytt stycke som anger folkbokföringskommunens skyldighet gällande hjälpinsatser enligt SoL som den enskilde kan ha behov av

1. Under kriminalvård i anstalt,
2. Under vård på sjukhus eller i annan sjukvårdsinrättning på initiativ av någon annan än kommunen,
3. Som aktualiserats inför avslutning av vård enligt 1 eller 2.

Flytt från annan kommun till Stockholm stad

Stycket har utökats till att omfatta en ny fördelning av inkomna ärenden från annan kommun gällande ansökan om särskilt boende. Förslaget innebär att Äldre direkt gör en fördelning utifrån en fördelningsnyckel och skickar sedan ärendet till den stadsdel som blivit tilldelad, och som påbörjar handläggningen. Servicenämnden, till vilken Äldre direkt hör, föreslås ansvara för denna fördelning.

EU/EES medborgare

Nytt stycke om EU-medborgares rätt till fri rörlighet inom EU-länderna, vilket innebär att EU medborgare har rätt att resa till och vistas i annat EU land i tre månader under förutsättning att personen inte utgör en orimlig belastning för biståndssystemet enligt SoL. För

alla som vistas i kommunen gäller dock socialtjänstens yttersta ansvar. Personer som vistas tillfälligt i en kommun har som huvudregel bara rätt till bistånd för att avhjälpa en akut nödsituation.

Äldre som inte är EU medborgare

Nytt stycke som handlar om ekonomiskt bistånd till flyktingar som söker uppehållstillstånd i Sverige. Även om Migrationsverket ansvarar för bistånd i form av logi och olika ersättningar måste ansökan om insatser med hjälp i hemmet måste prövas utifrån individuella förhållanden och får inte avslås enbart med hänvisning till att permanent uppehållstillstånd saknas.

Äldreförvaltningen föreslår att de nya riktlinjerna för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg börjar gälla fr.o.m. 1 januari 2018.

Äldreförvaltningen har genomfört en jämställdhetsanalys och bedömer att förslaget inte har någon påverkan på förhållandet mellan könen eller jämställdhet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för äldreomsorg och har behandlats i förvaltningsgrupp 2017-09-14, i rådet för funktionshinderfrågor 2017-09-13 och i pensionärsrådet 2017-09-14.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig överlag positiv till förslaget till nya riktlinjer och till många av de tillägg och förtydliganden som görs i dem. Bland annat är det positivt att avsnittet om särskilt utsatta grupper har lagts till, och att det har förtydligats att det behövs kompetens inom flera av socialtjänstens områden vid handläggning av ärenden som rör denna målgrupp.

Förvaltningen har dock vissa synpunkter på de nya riktlinjerna, bland annat gällande avsnittet ”Bedömningskriterier”, där det fastslås att avslag gällande vård- och omsorgsboenden ”ska fattas med restriktivitet”. Förvaltningen anser att denna formulering bör tas bort. Avslag görs i de fall då bedömningen är att behov av vård- och omsorgsboende inte finns, eller kan tillgodoses på annat sätt, utifrån övriga bedömningskriterier. Att ange att detta ska ske ”med restriktivitet” tillför inget till riktlinjerna och utgör inget stöd eller vägledning för biståndshandläggaren såsom är syftet med riktlinjerna. Likaså anges i förslaget att en tät uppföljning av

beslutade insatser ska ske efter att en person fått avslag gällande vård- och omsorgsboende. Detta är redan ett etablerat arbetssätt för biståndshandläggare och enligt förvaltningens mening är det som står i tidigare riktlinjer om uppföljning efter avslag tillräckligt.

Förvaltningen har även vissa synpunkter när det gäller vilka insatser som kan beviljas till omsorgstagare inom hemtjänsten, enligt förslaget till nya riktlinjer. Exempelvis anges under rubriken ”Samlat ansvar för hemmet skötsel” att ett beslut om hjälp med städning kan kompletteras så att det även innefattar ett samlat ansvar för hemmets skötsel, och att även skötsel av husdjur kan ingå i detta. Förvaltningen anser att detta bör tas bort då det finns domar som klargör att skötsel av husdjur inte ingår i det som bedöms vara en skälig levnadsnivå, då det i vissa fall skulle kunna bli ett mycket omfattande åtagande.

Likaså framgår av förslaget till nya riktlinjer att enskilda ska kunna beviljas hjälp med snöskottning som övrig insats. Förvaltningen anser inte att snöskottning ska kunna beviljas som insats då det är fastighetsägarens ansvar. Om den äldre bor i egen fastighet bör denne själv bekosta snöskottningen.

Förvaltningen anser även att mangling inte bör kunna beviljas då det inte kan anses ingå i en skälig levnadsnivå.

Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar att överlämna detta tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Bilagor

1. Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande
2. Riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg